

ТҮРКМЕНИСТАНЫҢ ХАЛҚ МАСЛАХАТЫНЫҢ ЧӨЗГҮДИ

104 Түркменистанда административ-территориал дүзүмлериң стату- сыны беллемек хакында

1. Конституция лайыктықда Түркменистан шу ашакдакы административ-территориал дүзүмлерден: велаятлардан, этраплардан, этраплар билен деңленен шәхерлерден, шәхерлерден, поселоклардан ве обалардан ыбаратады.

2. Велаят — территорияның комплекслейин өсдүрилмегинин дөвлет тарапындан хас нетижели ве пайхаслы доландырылмагыны үпжүн этмек максады билен тарыхы, ықдисады, географики, демографики айратынлыктарды ве бейлеки айратынлыктарды назара алмак аркалы этраплары хем-де этраплар билен деңленен шәхерлери бирлешдирийән административ-территориал дүзүмдир.

3. Велаят Түркменистаның территориясының айрылмаз бир бөлектиң.

Велаятың территориясыны ыбарат эдийән ерлер Түркменистаның бирбитеви дөвлет ер фондуның бир бөлеки хасапланяр.

4. Түркменистанда ашакдакы велаятларды дөретмели:

озалкы Ашгабат обlastының территориясының чәклеринде — **Ахал велаятыны;**

озалкы Балкан обlastының территориясының чәклеринде — **Балкан велаятыны;**

озалкы Даշховуз обlastының территориясының чәклеринде — **Дашховуз велаятыны;**

озалкы Чәрҗев обlastының территориясының чәклеринде — **Лебап велаятыны;**

озалкы Мары обlastының территориясының чәклеринде — **Мары велаятыны.**

5. Этрап — велаятың дүзүмине гирийән хем-де шәхерлери, посёлокларды ве обаларды өзүне бириндирийән административ-территориал чәккідір (бирлиқдір).

Этрапбың территориясындакы ерлер Түркменистаның бирбитеви дөвлет ер фондуны ыбарат эдийәр.

6. Түркменистанда ашакдакы этраплар дөредилійәр:

Ахал велаятында: Ашгабат, Бабадайхан, Бәхерден, Гөкдепе, Гәверс-Кака, Сарахс, Тежен этраплары;

Балкан велаятында: Газанжық, Гаррыгала, Гызыларбат, Гызылтүрек, Красноводск, Эсенгулы этраплары;

Дашховуз велаятында: Дашиховуз, Ыыланлы, Калинин, Қоңеүргенч, Ленин, Октябрь, Тагта, Тельман этраплары;

Лебап велаятында: Бойныңзын, Гарабекевұл, Дағраната, Достлук, Дәнен, Қерки, Сакар, Саят, Фарап, Халаң, Хожамбаз, Чәрҗев, Чаршанба этраплары.

Мары велаятында: Байрамалы, Векилбазар, Гарагум, Гүшгү, Елөтен, Мары, Мурғап, Паражат, Сакарчәге, Тагтабазар, Түркменгала этраплары.

Ашгабат шәхеринде: Ленин, Совет, Пролетар этраплары.

7. Шәхер — халқ хожалық пудакларының (шәхер инфраструктурының), махсус аламатлары месе-мәлім болан, ықдисады хем медени меркез болуп дурян, сенагат, социал-медени тайдан мөхүм әхмиети, шондан бейләк өсмегине гележеги болан илатлы пункттүр.

Илатлы пунктлары этраплар билен деңленен шәхерлерин хатарына я-да этрапдакы шәхерлерин хатарына гечирмек хакында меселәни

Халк маслахаты хөр халатда хөр бир анык илатлы пункт барада айратыл чөзйәр.

8. Түркменистаның пайтагты — Ашгабат шәхери өз статусы боюнча велаята деңленилийәр.

Ашгабат шәхериниң хәкимини Президент белләйәр, Ашгабат шәхериниң хәкиминин хукуклары ве борчлары велаят хәкимининки билен деңленендир, ол кануна лайыктықда доландырыш органларының ишине ёлбашчылык эдйәр.

9. Шу ашакдакы шәхерлere этрап билен деңленен шәхер статусыны беллемели:

Ахал велаятында: Бузмейин шәхерине;

Балкан велаятында: Гумдаг, Красноводск, Небитдаг, Челекен шәхерлерине;

Дашховуз велаятында: Дашховуз шәхерине;

Лебап велаятында: Говурдак, Сейди, Чәрҗев шәхерлерине;

Мары велаятында: Байрамалы, Мары шәхерлерине.

Екарда саналып гечилен шәхерлерин хәкимлерини Президент белләйәр, оларың хукуклары хем борчлары этрапларың хәкимлерининки билен деңленендир, олар кануна лайыктықда доландырыш органларының ишине ёлбашчылык эдйәрлөр.

10. Шу ашакдакы шәхерлere этрапдакы шәхер статусыны беллесмили:

Ахал велаятында: Төжен этрабындакы Төжен шәхерине;

Балкан велаятында: Газанжык этрабындакы Газанжык шәхерине, Гызыларбат этрабындакы Гызыларбат шәхерине;

Дашховуз велаятында: Кенеургенч этрабындакы Кенеургенч шәхерине;

Лебап велаятында: Қерки этрабындакы Қерки шәхерине;

Мары велаятында: Гушы этрабындакы Гушы шәхерине;

Еләтен этрабындакы Еләтен шәхерине, Парахат этрабындакы Шатлык шәхерине.

Екарда саналып гечилен шәхерлерде халк хәкимиетиниң векилчилик органдары болан Генеш дөредилийәр.

11. Поселок — шәхер типли илатлы пункт болуп, ол ашакы административ-территориал чәкдир. Ол этрабың я-да шәхерин дүзүмине гирийәр, этрабың я-да дегишли Генешин администрив меркези болуп дуяр.

Поселогың территориясында халк хәкимиетиниң векилчилик органдары болан Генеш дөредилийәр.

Генешлери халк депутатларының озалкы поселок Советлериниң чәклеринде дөретмели.

12. Оба — этрабың дүзүмине гирийән, ашакы административ-территориал чәк болан илатлы пункттүр.

Хожалык ишиниң субъектини (колхозы, совхозы, хожалыгара гуррамасыны) ыбарат эдйән бир я-да бирнәче обаның территориясы генешлиги эмеле гетирйәр, шол ерде хем халк хәкимиетиниң векилчилик органдары болан Генешер дөредилийәр.

13. Территориясындакы жайлар-биналар йыгжамрак ерлешен хем-де яшаян адамларының саны 50-ден аз болмадык илатлы пунктлар дөвlettarapындан хасаба ве беллиге алышын илатлы пунктларың хатарына гирийәр.

14. Түркменистаның Конституциясына лайыктықда административ-территориал бөлүнишик барадакы меселелери Халк маслахаты чөзйәр. Административ-территориал бөлүнишик барадакы меселелери чөзмегин тertiби дегишли канун аркалы кесгитленийәр.

15. Халк маслахатының чөзгүди эсасында кәбир административ-территориал өкмөттөрдө (бүрлеклөрдө) хем-де илатты пунктларды айратып статус берлип билнер.

Түркменистаның Президенти С. НЫЯЗОВ

Ашгабад шәхери.
1992-нжиң йыл, 14-нжиң декабрь.
ХМ — 6.

ТҮРКМЕНИСТАНЫҢ ХАЛҚ МАСЛАХАТЫНЫҢ
ЧӨЗГҮДИ

105 Түркменистанда эркин телекечилигин ықдышады зоналарының дөретмек ҳақында

Түркменистаның социал-ықдышады өсүшини дашары юрт маяларыны ве дөвлете дегишилди дәл ерли структуралары гинден чекмек билен, онуң регионларының тебиги-ықдышады мүмкінчилерини нетижели пейдаланып эсасында өзгөртүп максады билен Халк маслахаты карар өтті:

1. Түркменистаның территориясында эркин телекечилигин ықдышады зоналарының гошулян санава лайыктықда дөретмeli.

2. Эркин телекечилигин ықдышады зоналарында:
— ецилликли салыт ве гүмрүкхана дүзгүнлери, шейле хем экспорт-импорт операцияларының амала ашырмагың йөнекейлешдирилен тертиби херекет өтті:

— дашары юрт инвестициялары хукук тайдан горагдан пейдаланып, олара аматтылығы Түркменистаның юридик ве физики тарапларының әмләги хем-де әмләк хукуклары үчин белленілен дүзгүнден пес болмадык ягдай дөредилійэр;

— дашары юрт инвестициялары болан кәрханаларың кемситмелерден ве дашары юрт маяларының, гоюмларының межбуры алмак боянча әрелдерден горалмагы үпжүн әділійэр;

— Түркменистаның ве бейлеки юртларың юридик хем-де физики тараплары әсчеттеги өхли гөрнүшлерине дегишилди кәрханалары дөредилеп, филиаллары ачып ве Түркменистаның уланылян канунлары билен ғарадаған әдилмәдик хожалық үшин ислендик угурларда амала ашырып билійэр;

— банк иши ве страховение угурларында дашары юрт инвестициялары болан кәрханалары, шейле хем дашары юрт инвесторларына долы дегишилди кәрханалары дөретмәге ыгтыяр берилійэр;

— юридик тараплары ве дашары юртларың гатнашмагында дөредилеп кәрханалары регистрация этмеги хем-де дашары юрт фирмаларының филиалларының ачылышы Түркменистаның Президентинин Аппаратының Дашары ықдышады арагатнашыклар барадакы комиссиясы амала ашыряп дийип беллемели.

3. Эркин телекечилигин ықдышады зоналарының өсдүрілмегиниң өзгөрілігін өздөрділеді. Түркменистаның ве дашары дөвлетлөрдің юридик хем-де физики тарапларының ер үчин кәренде төлегіндегі 1996-нжиң йылға ченли бошатмалы, сувдан, электрик энергиясындан ве газдан пейдаланылышы үчин төлеги азалтмалы, шейле хем дүшевүнтли ишин илkinжи уч йылында алынян пейдадан салгыт алынмалы дәл.

4. Эгер билелікдәки кәрхананың уставлайын фондунда дашары юрт инвесторының пайы 30 проценттен көп болса, дашары юрт инвес-